

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิกฤตเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่มีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากการที่ภาครัฐขาดความสามารถในการบริหารจัดการ ไม่อาจปรับตัวเองได้ทันกับสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตแบบไร้ทิศทางก่อให้เกิดการขยายตัวของส่วนราชการทั้งทางด้านบุคลากรและงบประมาณ ทำให้โครงสร้างหน่วยงานราชการซับซ้อน การปฏิบัติงานของข้าราชการขาดความคล่องตัว กอปรกับกระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การรับรู้ข่าวสารของประชาชนเป็นไปอย่างกว้างขวางสถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงเร็วมาก ประชาชนมีความต้องการคุณภาพบริการที่สูงขึ้น ในขณะที่ความสามารถให้บริการของระบบราชการลดต่ำลง

ระบบราชการจึงต้องปรับตัวเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการและเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ ข้าราชการซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขวิกฤตนี้จะต้องปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ระบบราชการเป็นพลังสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนประเทศให้หลุดพ้นจากสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจโดยเร็ว (สำนักงานข้าราชการพลเรือน. 2544 : 1)

งบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่จะแสดงให้เห็นถึงการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การจัดสรรสรรพกำลังให้แก่กิจกรรมอย่างพอเพียงถึงการปฏิบัติงานในลักษณะที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และขณะเดียวกันจะต้องสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งรัฐบาลจะสามารถหาได้ในปีหนึ่ง ๆ และรวมถึงการควบคุมให้กิจกรรมต่าง ๆ บรรลุผลตามเป้าหมายและภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยที่ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2525 ระบบงบประมาณของไทยเป็นระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line – item budgeting) คือ งบประมาณที่แสดงการใช้จ่ายเงินเป็นรายการ เป็นระบบที่เน้นการควบคุมปัจจัยนำเข้า (Input) แต่ละรายการ อาทิ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าสาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์ ค่าสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ ว่าเป็นอย่างละเท่าใด ซึ่งการจัดทำงบประมาณในระบบดังกล่าว จะไม่สามารถแสดงถึงผลสำเร็จของงานได้ อีกทั้งไม่มีความเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล นอกจากนี้โครงสร้างของงบประมาณแบบแสดงรายการซึ่งเน้นประเภทรายจ่ายเป็นสำคัญและมีการควบคุมรายละเอียดของการใช้จ่ายมากส่งผลให้ผู้บริหารทุกระดับไม่มีความคล่องตัวในการบริหารงาน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงไม่สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหาร / ควบคุมการปฏิบัติงานตามนโยบายที่กำหนดไว้ได้ (ชัยสิทธิ์ เลลิมมีประเสริฐ. 2544 : 8)

เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวข้างต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2525 สำนักงบประมาณ จึงได้ปรับปรุงระบบงบประมาณเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Program budgeting) โดยได้นำมาผสมผสานกับระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line – item budgeting) ทั้งนี้ สำนักงบประมาณได้ปรับปรุงระบบและกระบวนการงบประมาณ ให้สอดคล้องกับแนวคิดของ ระบบงบประมาณแบบแผนงาน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ในด้านการจัดทำ งบประมาณ ได้มีการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำงบประมาณแบบกำหนดสัดส่วน ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายแต่ละด้านและแต่ละกระทรวง ในลักษณะของการวางแผนมหภาค ผสมผสานกับการวิเคราะห์รายละเอียดค่าของตั้งงบประมาณขององค์กรภาครัฐ (Bottom-up process) โดยให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Top – down process) ในด้านการบริหารงบประมาณได้เปลี่ยนแปลงระบบการอนุมัติเงินประจำปีให้มีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น โดยได้จัดสรรเงินงบประมาณไปตั้งจ่ายในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ การอนุมัติเงินประจำปี และให้หัวหน้าองค์กรภาครัฐ เจ้าของงบประมาณได้รับมอบอำนาจในการ บริหารงบประมาณมากขึ้น รวมทั้งการมอบอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแทน

แม้ว่าระบบงบประมาณแบบแผนงาน จะเป็นระบบที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างมี แผน และมีการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัด อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติก็มีข้อจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคอยู่หลายประการ อาทิเช่น ในกระบวนการจัดทำ งบประมาณ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง (นโยบายของพรรคการเมือง และ นโยบายของรัฐบาลแต่ละชุด) บ่อยครั้งมักจะใช้วิธีการประนีประนอมและประสานผลประโยชน์ กันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นอกจากนั้น ทักษะของเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญอย่างมาก ต่อการนำระบบงบประมาณมาใช้อย่างได้ผล หาก ไม่เข้าใจในแนวความคิดและกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบ (System analysis) แล้ว ก็จะเป็น อุปสรรคที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณ (นรัช ศรีพิมล, 2544 : 28)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทางปฏิรูปการศึกษามุ่งการกระจาย อำนาจการศึกษา และให้สถานศึกษามีอำนาจและอิสระในการตัดสินใจ กล่าวคือ ตามมาตรา 39 ให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหาร งานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาโดยตรง

ระบบจัดการงบประมาณมีทั้ง แบบเดิม มุ่งเน้นที่ ทรัพยากรที่ใช้ ควบคุมการจัดสรร งบประมาณอย่างเข้มงวด เกร่งการเบิกจ่ายงบประมาณ และแบบใหม่ ที่มุ่งเน้น ผลผลิตและ ผลลัพธ์ (Outputs and Outcomes) ความรับผิดชอบ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency)

และการรายงาน (Reporting) การมอบอำนาจและการกระจายอำนาจ การจัดทำและการบริหารงบประมาณให้แก่หน่วยปฏิบัติ การเพิ่มขอบเขตความครอบคลุมของงบประมาณ (Expanding budget coverage) และ การจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (Medium term expenditure framework : MTEF) (สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2544 : 5)

แบบงบประมาณแบบใหม่มีหลายหน่วยงานในประเทศไทยยอมรับ และนำมาใช้ คือ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance – based budgeting : PBB) เพราะหลักการสำคัญของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานนั้น ผู้บริหารมีอิสระมากขึ้นในการบริหารการเงิน ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงาน รัฐหรือประชาชนได้รับประโยชน์จากความคุ้มค่าในการใช้จ่ายจากหน่วยงานของรัฐมากขึ้นในการบริหารการเงิน ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อความสำเร็จ (สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2544 : 7)

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นวิธีการในการระบุพันธกิจ (Mission) ขององค์กร เป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้เพื่อให้ได้ผลผลิตและผลลัพธ์ตามที่กำหนด (สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2544 : 6)

สำนักงานงบประมาณได้กำหนดมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles ที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน กล่าวคือ การวางแผนงบประมาณ (Budget planning) การคำนวณต้นทุนผลผลิต (Output costing) การจัดการระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement management) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ (Financial management and fund control) การบริหารทรัพย์สิน (Asset management) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Financial and performance reporting) และการตรวจสอบภายใน (Internal audit) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 5-7)

หลักสำคัญอย่างหนึ่งของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน คือ มีการคำนวณต้นทุนผลผลิต (Outputs costing) ในทุกหน่วยงานที่จัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพราะการคำนวณต้นทุนผลผลิตจะต้องพิจารณากระบวนการและหลักเกณฑ์การปันส่วนต้นทุน โดยคำนึงถึงต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการดำเนินการต่อผลผลิต ทั้งต้นทุนทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนระบบบัญชีที่ส่วนราชการใช้อยู่ในปัจจุบันจากบัญชีเงินสด (Cash basis) เป็นระบบบัญชีถัวคงค้าง (Accrual basis) (สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2544 : 10)

ประโยชน์ที่จะได้รับการคำนวณต้นทุนผลผลิต คือ การช่วยตัดสินใจการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งว่าคุ้มกับต้นทุนหรือไม่การเปรียบเทียบระดับของต้นทุนในช่วงเวลาต่าง ๆ

และการประเมินทางเลือกอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดต้นทุนที่ต่ำกว่า แต่ได้ผลงานหรือผลเหมือนเดิม (สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 2544ก : 10)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองมีนโยบายและแผนการในการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทางปฏิรูประบบงบประมาณแบบใหม่ คือ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพราะงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นระบบงบประมาณที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่ใช้กับผลตอบแทนที่จะได้ผลลัพธ์โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนระหว่างส่วนที่เพิ่มในงบประมาณกับส่วนที่เพิ่มในผลผลิตหรือผลลัพธ์ ซึ่งการนำงบประมาณลักษณะนี้มาใช้ก่อนใช้ต้องมีความเชื่อพื้นฐานว่า ถ้าใช้ระบบงบประมาณเป็นเงื่อนไขในการบริหารจัดการ โดยให้มุ่งเน้นผลงาน ส่งเสริมให้เกิดผลงาน ก็จะทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานนำทีมงานปฏิบัติงานตามนโยบายของหน่วยงานการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานจะให้ความสำคัญกับผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของการดำเนินงาน โดยผลผลิตที่เกิดขึ้นจะต้องมีความเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ และผลลัพธ์จะต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของรัฐบาล โดยการให้อำนาจผู้บริหารของหน่วยงานในการตัดสินใจ และมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการใช้จ่ายงบประมาณ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. 2545 : 54 - 55)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนในการพัฒนา ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเงินและบัญชี ทำให้บุคลากรไม่กล้าปฏิบัติงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานระดับโรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ต่อเนื่อง และให้การแนะนำไม่เพียงพอ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. 2545 : 6) ยังไม่มีความชัดเจนในการดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดต้นทุนผลผลิต เพราะการคำนวณต้นทุนของผลผลิต เป็นระบบงานแบบใหม่ที่หน่วยงานจะต้องระบุกิจกรรมสำคัญ และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมดังกล่าว ต้องมีการพัฒนาระบบบัญชีต้นทุน ซึ่งระบบบริหารทางการเงินเอื้อต่อการคิดต้นทุนในแต่ละกิจกรรม และต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีการคิดทั้งต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมในแต่ละกิจกรรม ต้องมีการนำข้อมูลด้านต้นทุนมาช่วยตัดสินใจในเรื่องของความคุ้มค่ากับต้นทุน มีการประเมินทางเลือกอื่นที่ใช้ต้นทุนต่ำกว่าแต่ให้ผลตอบแทนเท่าเดิม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 7)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องรับผิดชอบเรื่องงบประมาณของโรงเรียน เช่น กำหนดตัวผลผลิต / บริการขององค์กร วิเคราะห์กิจกรรมเพื่อกำหนดชุดของกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลผลิต / บริการ กำหนดตัวผลผลิตต้นทุน ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมในระดับนั้น ๆ ระบุต้นทุนทางตรงและปันส่วนต้นทุนทางอ้อมเข้าสู่กิจกรรม

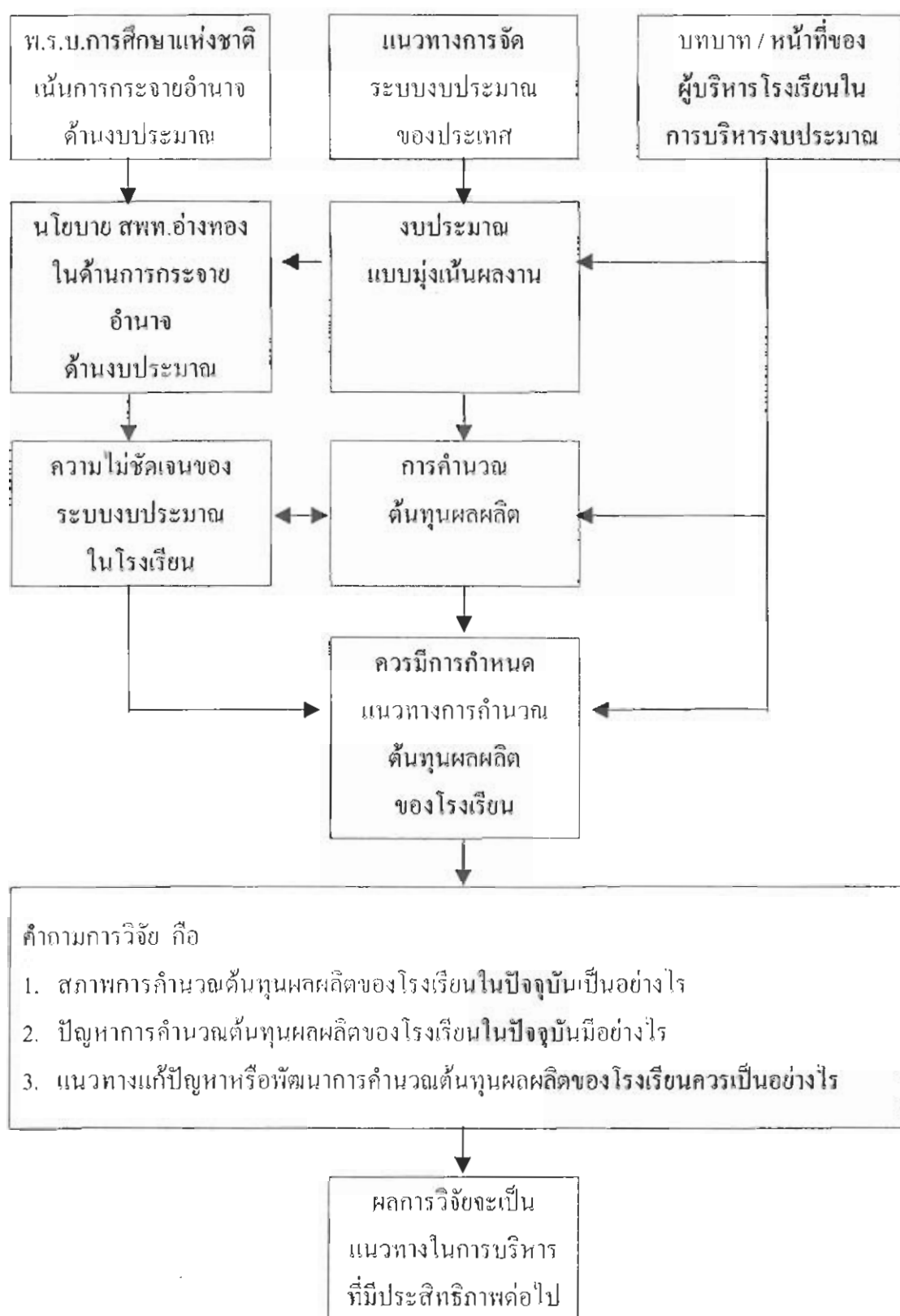

ต่าง ๆ โดยพิจารณาจากปริมาณการใช้ตัวผลิตภัณฑ์กิจกรรมของแต่ละผลผลิต / บริการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวผลผลิตและบริการที่เกี่ยวข้องและปันส่วนต้นทุนทรัพยากรที่ใช้ไปในกิจกรรมต่าง ๆ เข้าสู่ผลผลิต / บริการ นั้น ๆ กำหนดเป้าหมายผลผลิต / กิจกรรม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว บริหารและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรใช้แนวทางการบริหารงบประมาณ โดยการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่เหมาะสมสำหรับจะใช้บริหารจัดการดำเนินการในสถานศึกษาให้บังเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดแนวทางในการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ด้วย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดงบประมาณสะท้อนต้นทุนการผลิตที่แท้จริงได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจดำเนินการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ และเป็นเป้าหมายของรัฐบาลในการปรับระบบการจัดสรรงบประมาณ

จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาคำตอบโดยเร็วคือ สภาพการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองเป็นอย่างไร ปัญหาการคำนวณต้นทุนผลผลิตในปัจจุบันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองเป็นอย่างไร และแนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนาการคำนวณต้นทุนผลผลิตปัจจุบันควรเป็นอย่างไร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบคำตอบที่ชัดเจน ดังนั้นจึงต้องศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยศึกษาการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เพื่อให้โรงเรียนมีแนวทางการคำนวณต้นทุนผลผลิตต่อไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญที่นำไปสู่คำถามการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับภูมิหลังของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนาการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียน
2. ใช้เป็นแนวทางให้นักการศึกษาในโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุนผลผลิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 176 โรงเรียน โดยผู้อำนวยการสภามศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูล
2. ประเด็นในการวิจัย คือ การศึกษาการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ตามรายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
3. กรอบความคิดในการวิจัย : การวิจัยครั้งนี้ อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการคำนวณต้นทุนผลผลิตเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับการจัดทำและบริหารงบประมาณ ทั้งนี้เพราะต้นทุนผลผลิตเป็นตัวที่แสดงถึงราคาของผลผลิตที่รัฐบาลจะต้องซื้อจากหน่วยงานของรัฐบาลเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานรวมถึงประโยชน์ในการพิจารณาทบทวนการดำเนินงานของโรงเรียนว่างาน/โครงการจะดำเนินการต่อไป หรือหยุดการดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องวางระบบในการคำนวณต้นทุนผลผลิตเพื่อสามารถใช้ในการกำหนดราคาที่เหมาะสมและสามารถแสดงผลได้อย่างรวดเร็วเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบ นอกจากนี้จะต้องมีระบบการบริหารต้นทุนที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยมีองค์ประกอบ ด้านความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามมาตรฐาน

ทางการเงินในการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านกิจกรรมและกระบวนการในการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่มีระบบและเชื่อถือได้ และด้านการรายงานข้อมูลต้นทุนกิจกรรม/ต้นทุนผลผลิตที่ถูกต้อง และครอบคลุมทุกภารกิจ เพื่อใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายต้นทุนการศึกษา 4 ด้าน ของ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 5) ซึ่งประกอบด้วย

1. งบบุคลากร
2. งบดำเนินการ
3. งบลงทุน
4. งบอุดหนุน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ต้นทุนผลผลิต หมายถึง งบประมาณที่โรงเรียนจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการต่อการผลิตนักเรียน 1 คน
2. การคำนวณต้นทุนผลผลิต หมายถึง วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนผลผลิตของโรงเรียนตามแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจัดเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. สภาพการคำนวณต้นทุนผลผลิต หมายถึง ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ของระดับการดำเนินงานการคำนวณต้นทุนผลผลิต ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ปัญหาการคำนวณต้นทุนผลผลิต หมายถึง ข้อมูลระดับการดำเนินงานการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. แนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนาการคำนวณต้นทุนผลผลิต หมายถึง ระดับหรือระดับความเห็นด้วยกับวิธีการหรือกิจกรรมการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่นำมาแก้ไขปัญหา ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนรวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2548